

Gemeente
Amsterdam

Koplopersgroep

Duurzame Ondernemerscollectieven

**Samen wérken
aan duurzaamheid
en leefbaarheid**

Samenwerken met ondernemers; je hoort en leest het overal binnen beleidsstukken en het coalitieakkoord. Geheel terecht, want het is ook heel belangrijk. Maar uiteindelijk is dat ook gewoon een woord. Een woord dat concrete inhoud en invulling nodig heeft. Want samenwerken gaat pas echt iets betekenen als je samen gaat wérken. Met de nadruk dus op werken. En dat is precies wat de **Koplopergroep Duurzaamheid** doet.

Al sinds 2019 heeft de Gemeente Amsterdam een vooruitstrevende ambitie. Namelijk om samen met ondernemers te werken aan vernieuwende, innovatieve en/of inspirerende projecten waar duurzaamheid en leefbaarheid centraal staat. En samenwerken betekent hier dus echt samen werken. Meerdere disciplines vanuit de gemeente zijn nauw betrokken bij deze Koplopergroep, zowel in organisatiekracht als financiële draagkracht. De koploperprojecten worden hiermee een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waardoor afstanden verdwijnen en vertrouwen toeneemt. Gelukkig zien we dat tegenwoordig steeds vaker en ook de Koplopergroep bewijst hoeveel je hiermee bereikt.

Samenwerking

Maar het is natuurlijk niet alleen de gemeente die aan het werk is. De Koplopergroep Duurzaamheid bestaat, naast de gemeente, uit meerdere ondernemers- en samenwerkingscollectieven. Stuk voor stuk committeren zij zich aan het uitvoeren van hun eigen duurzaamheidsproject. Projecten die zonder deze vorm van samenwerking niet haalbaar leken, zijn nu ineens realistischer. Niet omdat er door de gemeente overal ja op wordt gezegd en budgetten worden uitgedeeld. Wel omdat er aandacht en tijd voor elkaar en voor de uitdagingen is. Er wordt met elkaar gekeken naar wat wél kan, wie hierbij aan zet is en hoe dit gezamenlijk gerealiseerd kan worden.

Duurzame projecten

Zit men hierop te wachten? Gelukkig kunnen we volmondig ja zeggen, want ook dit jaar waren er weer meer dan genoeg aanmeldingen voor de Koplopergroep. Tegenwoordig kun je als ondernemer ook niet meer om verduurzamen heen. Of dat hem zit in slimme oplossingen om energie te besparen en je dus meer invloed wilt op je eigen portemonnee. Of dat je een meer filantropische visie hebt en vanuit eigen invloed wil bijdragen aan een betere wereld. En dat ziet deze Koplopergroep ook terug in de aard van de projecten die bij de aanmeldingen werden aangedragen.

Koploper

Na een selectieprocedure zijn er zeven “koplopers” uitgekozen. Elke koploper heeft een eigen project, een eigen werkwijze en eigen resultaten en successen. En binnen al deze eigen dingen, schuilt er veel gezamenlijkheid. Want als koploper ben je één van de eerste die zo'n project uitvoert; dan is het heel fijn als er nog zes anderen zijn die ook iets als eerste doen. Van en met elkaar leren, elkaar stimuleren en motiveren, inspireren en af en toe een schop onder de hol geven. Dat is de kracht van de Koplopergroep Duurzaamheid.

Op de volgende pagina's lees je per koploper over hun eigen project, de successen en de lessen.

BIZ UTRECHTSESTRAAT

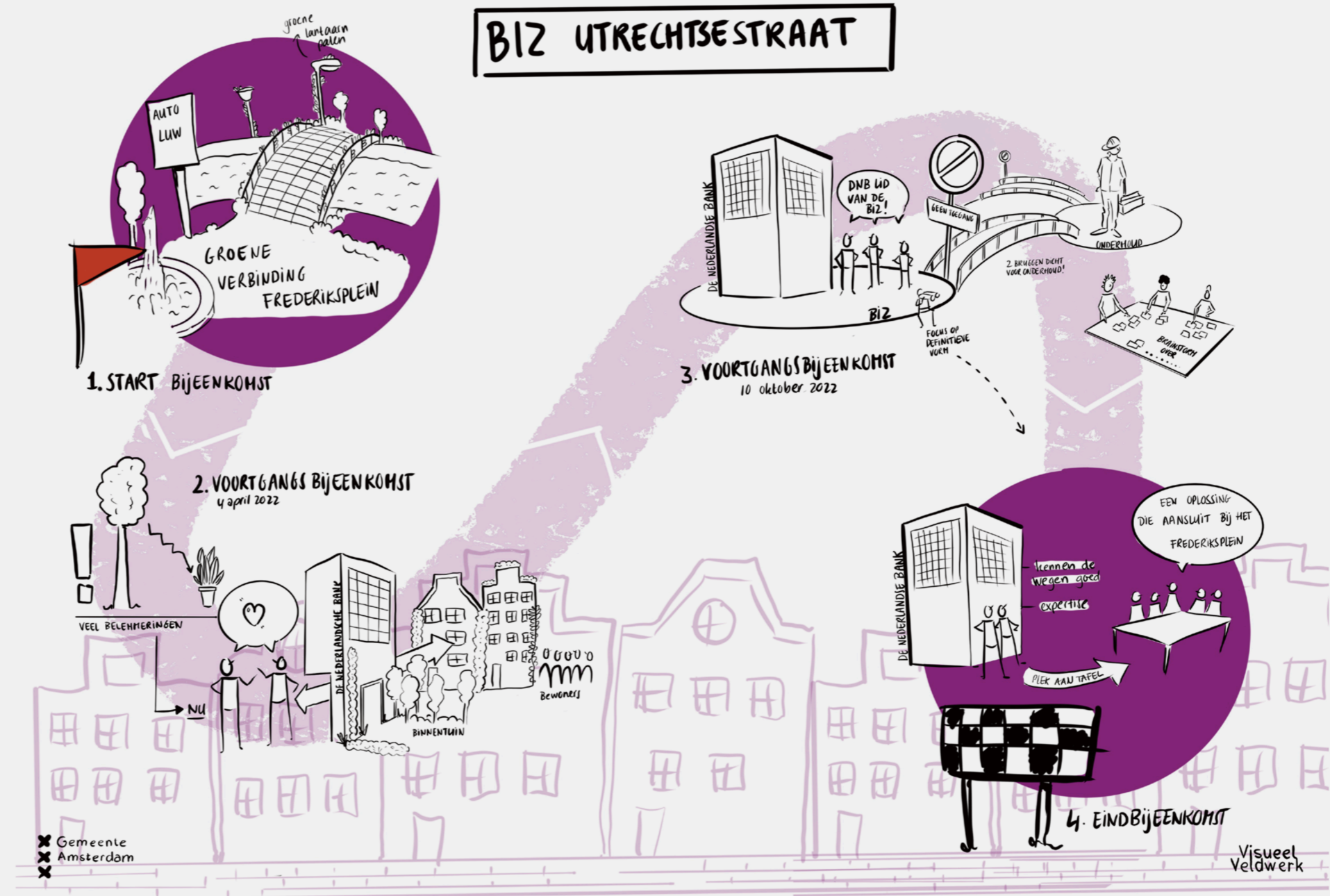
Koploper biz Utrechtsestraat werd door het uitblijven van resultaten gedwongen om verder te kijken dan hun ambities om de straat door autoluw groener en ruimtelijker te maken.

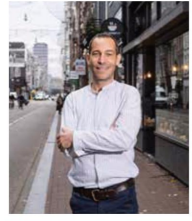
En juist dit verder kijken en gezamenlijk onderzoeken naar wat wél kan, bracht ineens een heel interessant (groen) perspectief in beeld. Met kans om meer te bereiken dan ooit verwacht werd...

Met een langere adem naar meer lucht en ruimte

Trams, auto's, scooters, fietsers, voetgangers - alles en iedereen wringt zich in beide richtingen door de smalle Utrechtsestraat. Kun je dan als duurzame koploper toch nog wensdenken over meer lucht, ruimte en groen? "Sinds onze straatmanager Sheila Prommenschenkel contact zocht met biz-lid De Nederlandse Bank, gloort er weer hoop," aldus Jules Houben namens biz Utrechtsestraat.

"Toen ik hier straatmanager werd, was het koplopertraject al gestart," vertelt Sheila. "Jules had samen met de gebiedsmakelaar onderzocht wat er ondanks de krapte mogelijk was, vooral qua vergroening. Dat bleek niet zo gek veel te zijn. Eigenlijk kwam voorlopig alleen de Herengrachtbrug in beeld. Het idee was om daar zogenaamde 'groene poortwachters' te plaatsen, maar het is er uiteindelijk niet van gekomen. Er staan op de brug wel wat plantenbakken, zij het een beetje weggemoffeld. Bepaald geen poortwachters, dus."

“Sinds onze straatmanager Sheila Prommenschenkel contact zocht met biz-lid De Nederlandse Bank, gloort er weer hoop”

Jules Houben

Meer lucht en ruimte - ook voor groen - zou ontstaan als de straat autoluw wordt, met eenrichtingsverkeer. En als tramlijn 4 een andere route krijgt. “Dan zou je de stoepen flink kunnen verbreden. Sowieso geen overbodige luxe, want nu kun je er amper met z'n tweeën naast elkaar lopen.” Over een omleiding van tramlijn 4 is serieus gepraat, het vorige stadsdeelbestuur stond er ook achter. Het is er echter niet van gekomen om met het GVB om tafel te gaan. “Hopelijk gebeurt dat alsnog met het nieuwe bestuur.”

Van plein tot park

Veel kon niet doorgaan. Maar juist door het uitblijven van succes is er nu toch uitzicht op resultaten. De biz was namelijk gedwongen om verder te kijken. “Het gaat niet om een quick win,” benadrukt Sheila. “Maar het biedt op langere termijn wel perspectief.” Wat is het geval? De Nederlandse Bank (DNB) is sinds 2021 aan het verbouwen. Onderdeel is de aanleg van een grote binnentuin. Die wordt voor iedereen toegankelijk en doorgetrokken naar de directe omgeving. Het Frederiksplein wordt dan omgevormd tot Frederikspark, en dat sluit weer aan bij de Utrechtsestraat. “Dus ik dacht: laat ik eens langsgaan bij de bank. Wie weet kunnen we aanhaken en mee gaan praten in het project.”

Dat DNB-bezoek was aanleiding om contact op te nemen met de gemeente: welke plannen bestaan er sowieso voor het gebied? “En dan krijg je veel meer inzicht in de hele planning, het grote plaatje.” Eind 2024 gaat DNB weer ‘open’, waarna de nabije omgeving wordt aangepakt. Maar ook bleek dat tussen 2028 en 2030 de bruggen in de Utrechtsestraat aan vernieuwing toe zijn. “Het leek de gemeente een goede gelegenheid om dán met elkaar over de vergroening te praten. Waarbij we ook kijken naar een verbinding met het park.”

Op deuren kloppen

Zo ziet de koplopers-biz alsnog een kans om iets te bereiken, meer zelfs dan ooit verwacht werd. “Omdat het onderdeel van een groter plan is, hebben we daar goede hoop op. Ook al is het iets van wat langere adem.” De tip van Sheila en Jules aan andere verduurzamers: “Blijf op deuren kloppen. Laat je niet ontmoedigen door wat er allemaal niet mogelijk lijkt. Houd de blik vooruit!”

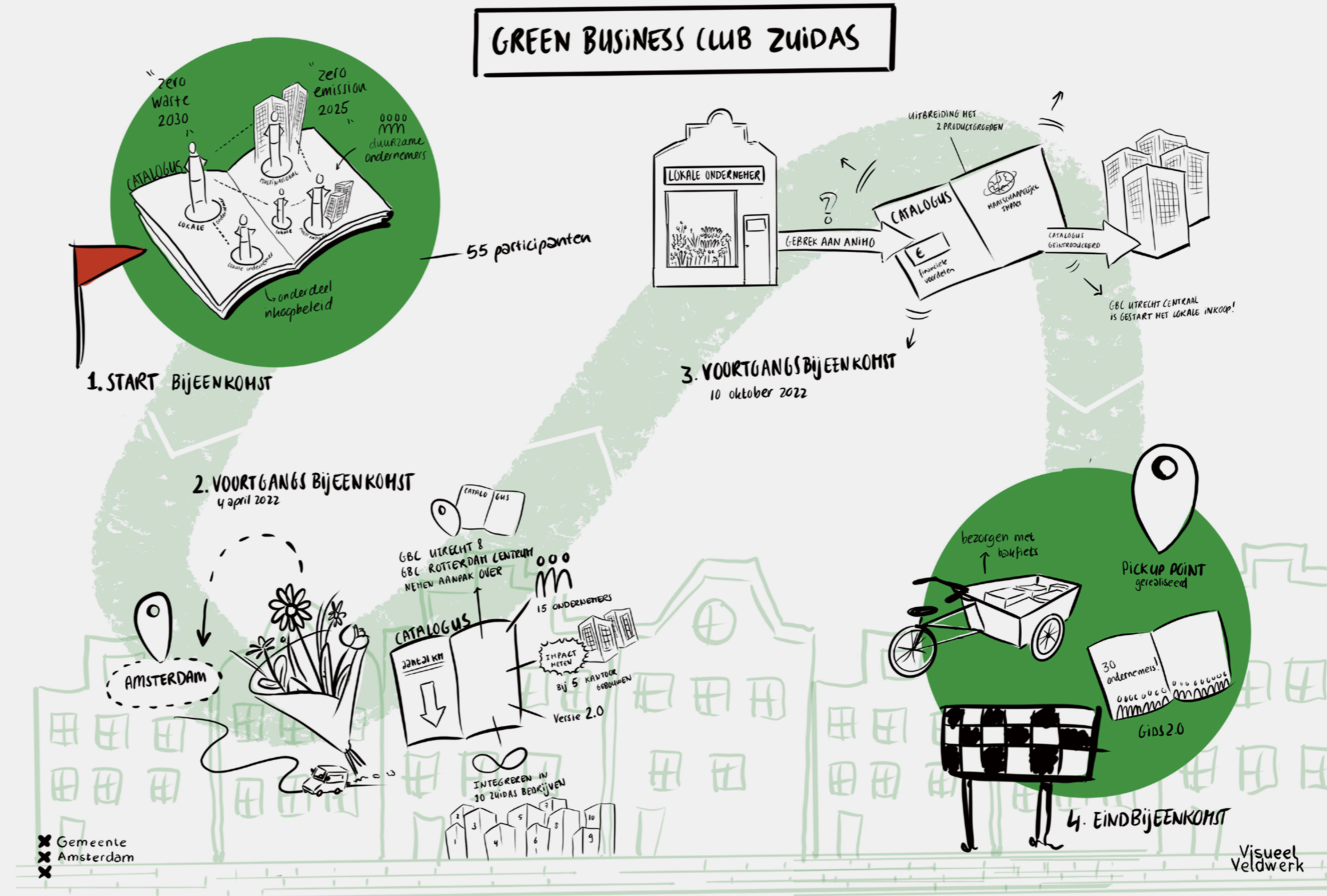
GREEN BUSINESS CLUB ZUIDAS

De blik vooruit houden, helpt ook bij het uitbreiden van de al behaalde successen, zien we bij **koploper Green BusinessClub Zuidas.**

Zij hebben met een fietskoerier en lockers het voor elkaar gekregen om 20 ritten met bestelbussen (per dag) terug te dringen naar één bakfietsrit. Door deze eerste stap en vooruit te blijven denken, wordt er zelfs al nagedacht over een structurele tweede stap.

Minder vervoer en uitstoot door pakketlockers op de Zuidas

‘Lokale impact, minder CO2-uitstoot en een leefbare omgeving.’ In de Zuidas Catalogus van de Green Business Club bieden buurt-ondernemers aan grotere bedrijven hun diensten en producten aan. Het idee achter dit koplopersproject: door meer lokale inkoop verminder je de vervoersbewegingen naar én binnen het drukke kantorengedebied. Met dat laatste zijn pakquetservice MyPup (ook in de catalogus) en vastgoedbeheerder Savills al aan de slag gegaan op de Zuidas. In plaats van dat de hele dag door allerlei koeriers af en aan rijden, is er nu nog maar één dagelijkse ronde nodig - en dat ook nog per bakfiets. Rogier van Aalten, ontwikkelmanager bij MyPup: “Wij bundelen de pakketstromen, zodat hier geen honderd busjes rondrijden.”

Een rondje fietsen

Hoe werkt dat in de praktijk? “In de kantoorgebouwen die Savills hier beheert, hebben wij kasten met kluisjes in de entreehal geplaatst. Als medewerkers iets bestellen, doen ze dat niet op hun werkadres maar laten het in onze hub bezorgen. Wij verzamelen alle inkomende pakketjes en brengen ze naar de gebouwen, waar we ze in de juiste lockers deponeren. De ingeseinde ontvanger kan z'n bestelling daar zelf ophalen. Zo hoeft onze fietskoerier maar één keer heen en weer, terwijl er anders al gauw twintig autoritten nodig zijn.”

“Wij zijn heel actief bezig met duurzaamheid,” zegt Femke Boon, als Facility Manager bij Savills verantwoordelijk voor inkoop. “Een van de ambities die we delen met de Green Business Club is minder vervoer op

“Een van de ambities die we delen met de Green Business Club is minder vervoer op de Zuidas”

Femke Boon

de Zuidas, dus daarin werken we ook samen. Sowieso willen we als beheerder een gebouw zo interessant mogelijk maken voor huurders, met diensten die echt iets toevoegen, ook op milieugebied. Deze pakket-service is er zo een. Daarbij heb je met die locker-kasten ook minder bewegingen in het gebouw zelf. Mooi meegenomen, want dat gedoe met die rolcontainers zorgt nogal eens voor beschadigingen aan de liften.” En Rogier belicht nog een ander aspect: de veiligheid. “Met veel verschillende bezorgers weet je als receptie van een bedrijfsgebouw niet altijd wie je binnenhaalt. Met één dienst speelt dat niet, want die ken je. Bovendien heb je dan ook geen gezeur over wie er schuldig is aan zoekgeraakte pakketten. Want er is er maar één verantwoordelijk...”

Kleine bestelling, grote afstand

Het idee om een catalogus voor lokale inkoop te maken, kwam voort uit een onderzoek van de Green Business Club. Hieruit bleek dat Zuidas-bedrijven veel dingen ver buiten Amsterdam bestellen. En dan betreft het niet alleen grote hoeveelheden van producten die niet om de hoek te krijgen zijn. Sterker: het gaat vaak om kleine bestellingen zoals bloemen, broodjes, relatiegeschenken, waar bezorgers in busjes wél lange afstanden

voor afleggen. Kunnen ondernemers uit de catalogus in dat opzicht niet ook van elkaars diensten gebruikmaken? richt Femke zich tot Rogier. “Dat jullie bijvoorbeeld afspreken hoe die doos bonbons of fles wijn die iemand bij een buurtwinkelier bestelt, óók in de locker op kantoor terecht komt?” Incidenteel gebeurt dat al wel, geeft Rogier aan. “Maar het is geen gek idee om eens te kijken of we dat structureel kunnen aanpakken.”

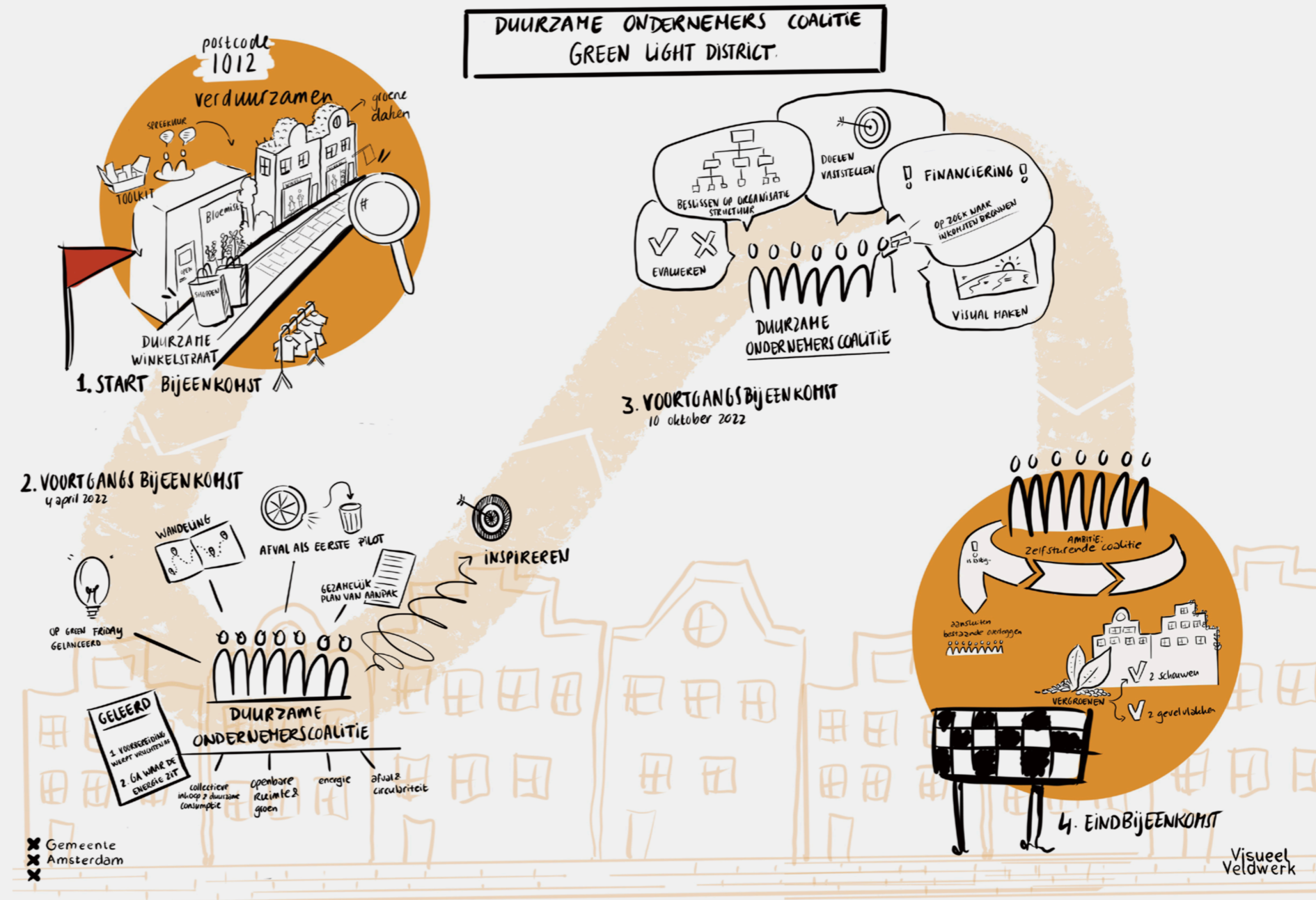
**DUURZAME ONDERNEMERS COALITIE
GREEN LIGHT DISTRICT**

Ook koploper
Green Light District
zegt dat stap voor
stap werken en niet
alles tegelijk willen
aanpakken belangrijk
is om successen
te behalen.

Sterker nog; zij hebben op microniveau gekeken en dan blijkt er veel mogelijk op het gebied van groen, circulair en afval. Zo laat circulair op microniveau zien wat ondernemers met elkaar verbinden betekent; waar de dozen met voorraad ballast zijn voor de ene ondernemer, zijn deze de uitkomst voor verpakking voor de andere ondernemer. En dat is nog maar één van hun microniveau-projecten...

Een tuin aan de gevel en nieuw leven voor 'afval'

Wat zouden ondernemers in het oudste stukje Amsterdam graag anders en beter zien? Bij zijn start als Duurzame Koploper kwam het samenwerkingsverband Green Light District tot liefst vijf verschillende thema's. "Algauw zagen projectleider Rianne den Ouden en Yet Ten Hoorn, Community Manager Green Light District dat ze niet alles tegelijk moesten willen aanpakken," - en dat is ook meteen hun tip voor anderen. Yet: "Iedereen vond groen, energie en afval belangrijk, dus daarop hebben we in het begin gefocust." Het resultaat: verticaal gevelgroen en een nieuw leven voor 'afval'.

Het koploperschap in het gebied wordt gedragen door de Duurzame Ondernemers Coalitie. Dit enthousiaste pioniersclubje is onderdeel van het Green Light District (GLD), waarin zeven partners - onder wie de gemeente - al drie jaar actief zijn in de buurt. Rianne: “Ons bleek dat ondernemers graag aan verduurzaming werken. Maar ja, het gaat in dit gebied wél vaak om eenmansbedrijfjes die de handen al meer dan vol hebben aan hun eigen zaak. Zeker als je ook nog moet herstellen van verliezen door corona. Dus zijn we met een beperkte groep aan de slag gegaan. Om te laten zien wat er allemaal kan, als je het handig aanpakt.”

Wat kan wél?

Wat vergroening betreft: het was GLD al bekend dat daar veel regels voor gelden. Omwille van de bereikbaarheid kun je bijvoorbeeld niet zomaar ergens een boom planten. Bovendien wemelt het ondergronds van de kabels en leidingen. “Wat kan er dan wél, was onze positieve insteek. Waarom niet ‘hogerop’ gezocht?” Samen met de gemeente is een groenschouw gehouden - en daar kwamen twee gevelprojecten uit.

Aan de kop van de Bijenkorf-garage hangt straks een groot rooster waar diverse plantjes aan groeien. En ook de bloemenwinkel van een coalitiegenoot krijgt gevelgroen, dat door de huurder onderhouden gaat worden.” Zo iets houdt minder water vast dan een groen dak, geeft Rianne toe, “maar met de juiste keuze van planten draagt het zeker bij aan de biodiversiteit.”

Het afvalprobleem werd ook anders benaderd, namelijk circulair. “Dus niet: wat gaan we met al die vuilniszakken doen, maar: wat gooien jullie zoal weg? Is dat écht afval, of kan een collega-ondernemer het gebruiken?” Zo bleken de afgedankte kaarsenstompjes van een lunchroom grondstof voor het lokale recyclebedrijfje om ze tot nieuwe kaarsen om te smelten. En de vele dozen waaronder één winkelier bij toelevering bedolven werd, doen nu dienst als verpakkingen voor de hoedenmaker. “Op dat microniveau zijn we gaan kijken. En dan blijkt er van alles mogelijk.”

“We zitten op een kantelpunt”

Rianne den Ouden

Mooi aanbod

Hoe nu verder? “We zitten op een kantelpunt,” constateert de projectleider. “Blijven we klein en gaat de coalitie eerst nog een jaar zo verder, of schalen we op? Natuurlijk wil je good practice graag uitbreiden naar het hele gebied. Maar dat vergt wel een andere vorm en aanpak, met grotere partijen. Daar gaan we binnenkort over praten. Trouwens, gisteren bij de stedelijke Koploperbijeenkomst sprak ik iemand van de Green Business Club Zuidas. Die zei me dat hij best mee wil denken over hoe je er grote ondernemers bij betrekt. Een mooi aanbod in het kader van de kennisuitwisseling, toch?”

GREEN BUSINESS CLUB SLOTERDIJKEN

Waar de eerste drie koplopers zich vooral richtte op vergroening en verduurzaming, pakte **koploper Green BusinessClub Sloterdijken** het net wat anders aan.

“Dat gebied zagen we al langer als inspiratiebron, want de natuur kan ons veel leren over hergebruik”

Heidi Leenaarts

Het was de werkgroep Circulaire Economie van de club die het project bij de Koplopers aanmeldde. Als focus koos men het natuurgebied De Bretten, tussen Sloterdijk en Halfweg. “Dat gebied zagen we al langer als inspiratiebron, want de natuur kan ons veel leren over hergebruik. Neem alleen al de herfstbladeren op de grond. Als je ónder de bovenste laag kijkt, zie je steeds kleinere stukjes, die uiteindelijk als voedsel dienen voor de bomen. Maar ook voor allerlei leven in de bodem zijn die bladeren etenswaar, beschutting, of een nestelplek. Kortom: het afval van bomen krijgt een nieuwe, nuttige functie.”

Alles wat uit de natuur voortkomt kan de natuur zelf verwerken. Maar de mens mag volgens Heidi best een handje helpen, ook voor zijn eigen profijt. “Als je wilgen snoeit, zit je ineens met heel veel tenen, zoals dat heet. Om die in de kachel te verbranden is niet erg milieuvriendelijk, maar je kunt er wél een mooie tuinafscheiding van maken.”

Leefwereld van jongeren

Eerst was het de bedoeling dat de studenten een audiotour zouden maken voor bezoekers van De Bretten. Zodat die op toepasselijke plekken uitleg kregen over hoe de natuur aan ‘circulaire economie’ doet en zichzelf verduurzaamt. “Maar dat idee hebben we bijgesteld. Het was te weinig toegespitst op de leefwereld van de jongeren die meededen en had een wel erg specifieke insteek. En een 16-jarige houdt zich niet dagelijks met recycling en zonnepanelen bezig. Als je met studenten aan de slag gaat, moet je vooral goed kijken wat voor hén interessant is. Wat kunnen ze en wat willen ze? En daarop pas je het eindproduct aan. Terwijl wij het andersom deden... Dat moet de volgende keer dus anders!”

Het was heel leuk en leerzaam om met de studenten te werken, benadrukt Heidi. “Er gaat een wereld voor je open, hún wereld. Ze weten en kunnen van alles, maar dat komt er pas uit als ze enthousiast raken en je ze de ruimte geeft. Bij de laatste bijeenkomst hebben we gevraagd: willen jullie ons nu eens vertellen wat je ervan vond? Op dat moment kwamen duidelijk hun talenten naar boven, zoals kritisch denkvermogen en een goede expressie. Echt mooi om te zien. En dat hoor je terug in de podcast soundcloud.com/sloterdijken/klimaatverandering-door-de-ogen-van-de-jeugd die ze uiteindelijk hebben gemaakt.”

BIZ MUSEUM QUARTER

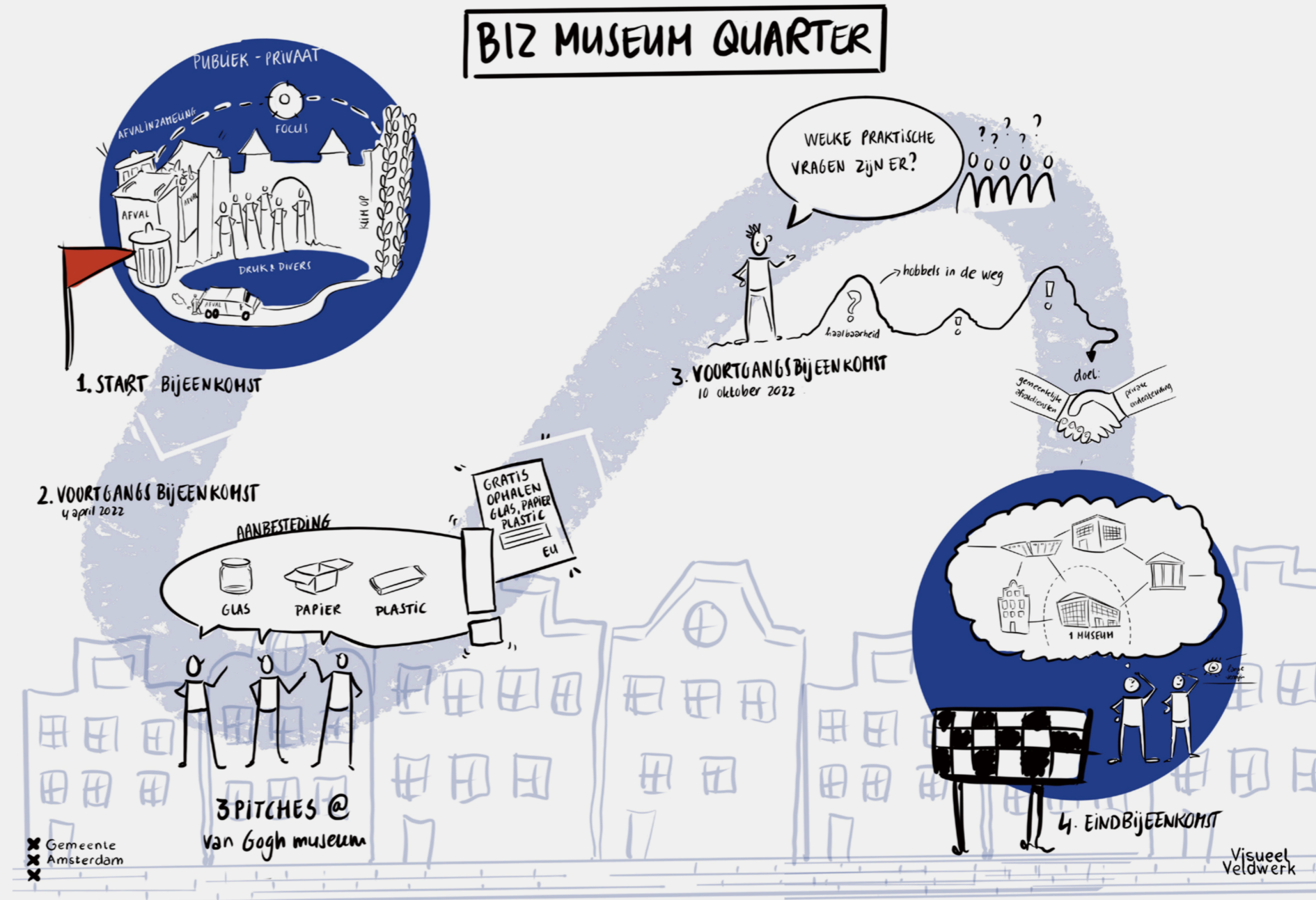
Dat opgedane inzichten van de koplopers niet altijd positief verrassend zijn, blijkt gedurende het project van koplopergroep **biz Museum Quarter**. Toch brengt optimisme, hart voor Amsterdam hebben en een heleboel energie je het verst.

Want inmiddels weten alle betrokkenen echt wel hoe belangrijk het is om collectief het afvalprobleem aan te pakken en hierin door te zetten. En lukt het nu nog niet, dan volgend jaar maar. Dat is één ding dat deze koploper zeker weet.

Duurzame afvalstromen: een hub en nóg een hobbel

“Willen we draagvlak om in dit gebied aan duurzaamheid te werken, dan zullen we een bestaand en zichtbaar probleem moeten oplossen.” Zo reageerde secretaris Patricia Linhard van de biz Museum Quarter op het voorstel om als duurzame koploper een collectieve afvalinzameling op te zetten. Draagvlak is er. Maar er zijn nog wel wat hobbels te nemen.

Mocht het bestaande probleem in de wijk niet voor iedereen zichtbaar zijn, zegt Patricia, dan komt dat door de inzet van extra schoonmaakwagens vanuit het biz-budget. “Dat wij hier met afval worstelen, heeft allerlei oorzaken: personeelstekort bij de inzamelaars, afvalcontainers voor bewoners die snel overvol raken doordat mensen bijvoorbeeld dozen niet kleinmaken, behoeftigen die plastic flesjes voor statiegeld uit de zakken vissen en de rest laten liggen. Ja, ook de vele bezoekers laten van alles slingeren. Maar in de coronatijd, zonder toeristen, zaten we net zo goed met afvalhopen...”

Gelukkig is het inmiddels voor iedereen duidelijk dat we een opdracht voor de toekomst hebben, stelt Patricia. “Op een verantwoorde manier ons afval scheiden en inzamelen. Na onderzoek bij de culturele instellingen in de Museumwijk, adviseerde Bureau 8080 ons om het als biz-gebied aan te pakken: laat het afval milieuvriendelijk inzamelen en duurzaam verwerken.”

Bij de aanbesteding koos de biz voor Seenons en Oscar Circulair. Deze samenwerkende bedrijven bieden aan het afval op afspraak aan de deur in te zamelen en het met elektrische wagentjes naar een centrale hub in de buurt te brengen. De biz-secretaris ging aan de slag om intentieverklaringen onder de leden te werven.

Hart voor Amsterdam

Patricia is een pragmatische aanpakker, dus vertelt ze ook meteen waar ze in haar missie tegenaan loopt. “Ook dát is de taak van een koploper. De eerste hobbel is de hub, want die hebben we nog niet. Je moet het ingezamelde afval wél ergens kwijt kunnen. Zolang er nog weinig ondernemers meedoen, kunnen we gebruikmaken van de hub bij het Olympisch Stadion. Worden het er meer, dan is heen en weer rijden qua kosten niet meer haalbaar. De gemeente, die alle belanghebbenden vertegenwoordigt, kan als enige een plek aanwijzen. Dat moet echt gebeuren, anders kan ik onze leden geen perspectief bieden.”

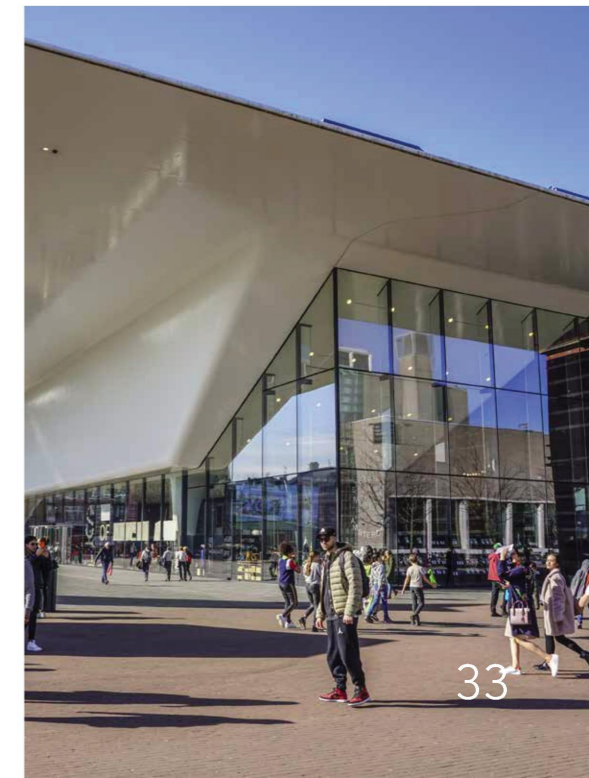
Er is nóg een uitdaging. “Veel bedrijven in de wijk hebben een lopend contract met verschillende afvalinzamelaars, en die kun je natuurlijk niet zomaar openbreken. Wat ons erg verraste, was dat dit ook geldt voor de contracten met de gemeente. En dat is het leeuwendeel. De biz ging er steeds van uit dat die zonder problemen, zelfs automatisch over zouden gaan naar de nieuwgekozen afvalinzamelaar. Amsterdam wil immers zélf graag dat alle ondernemers hun afval duurzaam laten inzamelen. Maar ja, ook de gemeente is hierin een speler die een opzegtermijn hanteert. Nu moeten we elke potentiële klant apart benaderen.

Dat is niet altijd even makkelijk, in dit gebied met veel internationale spelers.” Patricia blijft optimistisch. “Dit wordt nu zeer adequaat opgepakt. Binnenkort bespreken we met de betrokkenen hoe we het alsnog voor elkaar krijgen. Misschien duurt het nog een jaar voordat we van start kunnen, maar het gaat lukken. Als je aan zoiets begint, moet je hart voor Amsterdam hebben. En een heleboel energie.”

“Willen we draagvlak om in dit gebied aan duurzaamheid te werken, dan zullen we een bestaand en zichtbaar probleem moeten oplossen.”

Patricia Linhard

BIZ WARMOESSTRAAT +
BURGWALLEN

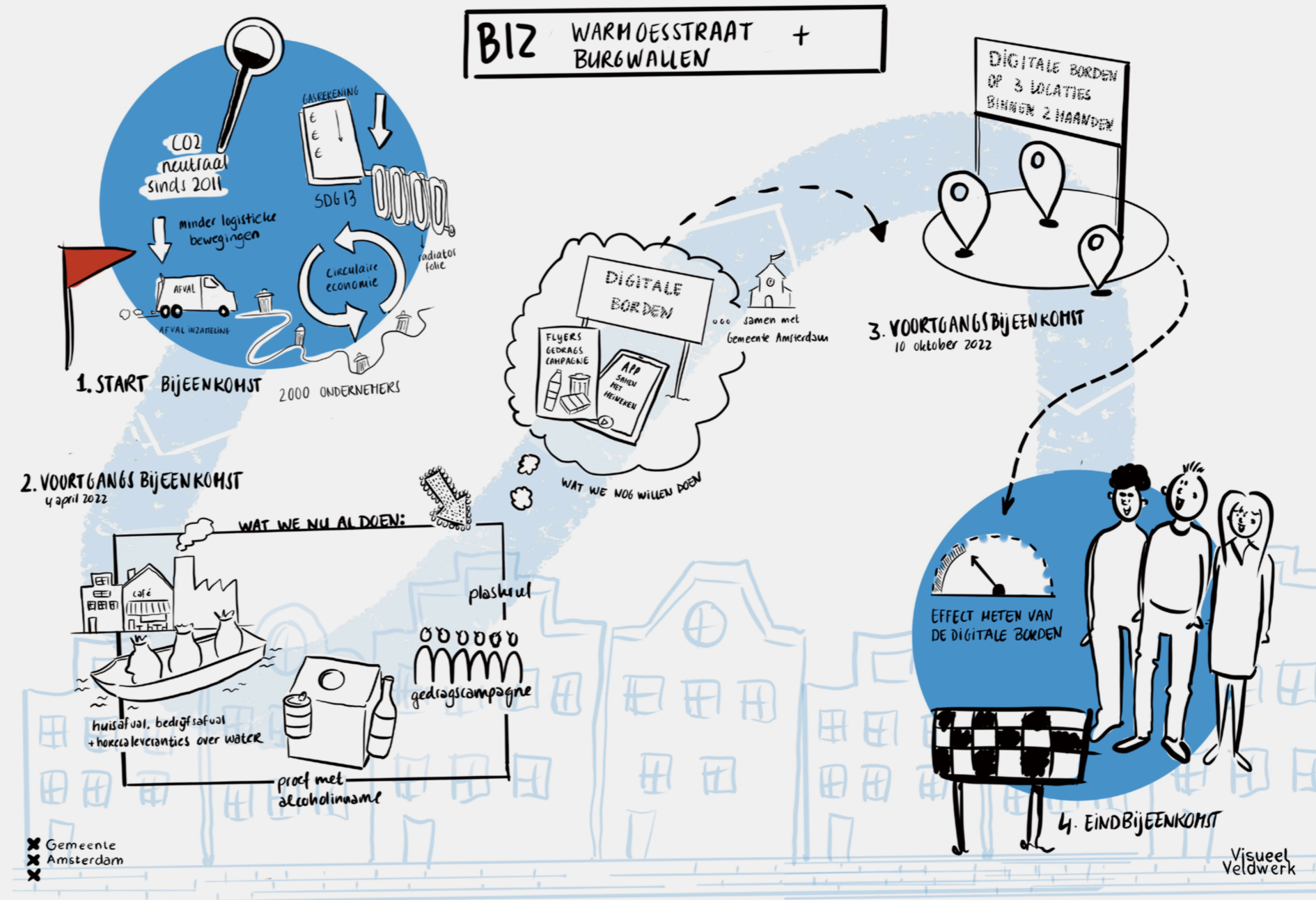
Koploper biz Burgwallen en biz Warmoesstraat zouden ook wel willen dat alle betrokkenen beseffen dat je alleen als collectief echt verandering voor elkaar krijgt.

Maar helaas is dat in het Wallengebied nog niet het geval. Nog niet is hier de juiste bewoording, want deze koploper werkt hard aan allerlei verschillende maatregelen. Zodat bezoekers, bewoners en ondernemers geen 'onaangepast' gedrag vertonen in dit prachtige stuk Amsterdam. Gaat dat lukken met hun vernieuwende plan voor zichtbare huisregels?

Digitale entreeborden die de huisregels belichten

Schreeuwerige toeristen, dolende junks, beschonken wildplassers en nachtbrakers - ook letterlijk. En iedereen gooit van alles op straat. "Onaangepast," zo typeren Janine Oudeman en Theodoor van Boven het gedrag van menig bezoeker. Toch hebben de biz'en Burgwallen en Warmoesstraat als koploper de handschoen opgepakt: wat kan er 'duurzaam beter' in de buurt?

De problemen in en rond het drukbezochte Red Light District zijn niet nieuw. Net zomin als de pogingen om er iets aan te doen. "Het was nog een flinke klus om dat eerst in kaart te brengen", zegt straatmanager Janine. "Van de inbeslagname van alcohol tot campagnes om het gedrag te veranderen, er is al heel wat ondernomen. Maar waar het volgens de politie en ook anderen nog aan ontbreekt, zijn zichtbare 'huisregels' voor het gebied.

“Al sinds 2011 is ons eigen bedrijf CO2-neutraal. Ik probeer collega’s te laten zien hoe je dat bereikt

Janine Oudeman

Mede daardoor denkt iedereen dat hier alles mag.” En niet alleen toeristen, benadrukt bestuurder Theodoor van biz Warmoesstraat. “Bewoners en ondernemers gaan bijvoorbeeld ook vaak slordig met hun afval om.”

Hoe zorg je er nu voor dat mensen wél meteen weten waaraan ze zich te houden hebben? Gewone waarschuwbordjes worden kennelijk genegeerd of niet opgemerkt. Samen met een communicatieadviseur van de gemeente is het idee opgevat om bij drie ‘ingangen’ van de buurt digitale borden te plaatsen. Janine: “Die zijn veel beter zichtbaar. Vooral ’s avonds is dat van belang, want dan is er de meeste overlast. Groot voordeel van digitaal is ook dat je de uitingen steeds kunt aanpassen. Zo kun je overdag en ’s avonds de dan toepasselijke regels benadrukken. De ene keer wijs je er bijvoorbeeld op dat het afval in de bakken moet, dan weer dat alcohol op straat verboden is en dat portieken geen openbare urinoirs zijn.” Het is nog even wachten op de vergunning. Voor het gebied zelf is inmiddels een flyer gemaakt om de afvalregels extra onder de aandacht te brengen.

Condooms per binnenvaart

Ondertussen houden Janine en Theodoor, die in 1987 medeoprichter was van ‘s werelds eerste condoomspecialzaak (De

Condomerie), zich nog op andere fronten bezig met duurzaamheid. Theodoors plan voor energiebesparing haalde het niet als koploperproject, maar hij blijft een gedreven buurtambassadeur. “Al sinds 2011 is ons eigen bedrijf CO2-neutraal. Ik probeer collega’s te laten zien hoe je dat bereikt. En wat je kunt besparen. Op energie, maar ook op je invoer en uitvoer. Ik ben fan van de Zwitser Walter Stahel, die zegt: heb het tegen ondernemers over de lagere kosten die hun winst vergroten, dan hoef je helemaal niet meer over klimaatverandering te praten.”

Een efficiëntere aanvoer (van producten) en afvoer (van afval), over water, daarover ging ook een pilot in groter verband: met de vijf biz’en in het Oude Stadshart. “Dat speelde al langer, los van het koplopertraject,” aldus Janine. Theodoor: “Ik had een keer 600.000 condooms besteld, in Maleisië. Die zijn vanuit de haven met een binnenvaartschip hierachter naar de Oudezijds gebracht en vervolgens met een elektrisch karretje naar onze winkel gereden. Alles bij elkaar niet echt goedkoper, maar wel sneller en schoner dan met een vastlopende vrachtauto. Tel uit je winst qua CO2-reductie.”

BIZ HAARLEMMERBUURT

Dan de laatste koploper, biz Haarlemmerbuurt. Wie deze buurt een beetje kent, weet dat grijs hier de boventoon voert. Zonde vinden zowel ondernemers als bewoners, zij zouden graag zien dat de straat flink vergroent.

Hoe vergroenen werkt in een smalle drukke straat is een uitdaging die ze graag aangaan als koploper. En ja hoor, ook hier weer, door samen verder te kijken dan 'wat allemaal niet kan' is er een innovatieve oplossing bedacht voor een groenlint door beide straten...

Een groen lint dat Straat en Dijk verbindt

Twee bomen bij het West-Indisch Huis en her en der een plantenbakje. Wie tussen de talloze winkels door de Haarlemmerstraat en Haarlemmerdijk volgt, ziet verder vooral stenen en asfalt. "De roep om groen klinkt al tijden," zegt Alice Ernest, voorzitter van de plaatselijke biz. "In het koplopertraject zagen we een mooie kans om iets te bereiken."

Biz Haarlemmerbuurt ging enthousiast van start om te kijken wat er mogelijk was. Al gauw bleek het niet voor het oprapen te liggen. "Alles is hier smal, dus de ruimte voor groen is heel beperkt. Bomen planten kan sowieso niet vanwege de 1001 kabels onder de grond. En met grote plantenbakken heeft de politie moeite, want dat zijn verstoppelken voor drugs." Geveltuinen, dan? Ook geen reële optie. "Dat zou je met elke eigenaar apart moeten regelen, ondoenlijk met 276 panden."

Eerder al was het idee losgelaten om laad- en losplekken te vergroenen met grastegels; het stuitte op bezwaren van 'Puccini', de standaard voor het Amsterdamse straatbeeld.

Maar wat dán? "Onze straatmanager, Sheila Prommenschenckel, kwam met het voorstel van groenpalen. Holle palen waar je lange klimplanten doorheen leidt, zoals een hедера. Na een tijdje groeit die klimop helemaal om zo'n paal heen en kleurt hem dus groen.

De plant haalt het water deels uit de grond, maar kan ook bij gevoed worden vanuit de paal." Het plan werd gedetailleerd uitgewerkt. Over de volle lengte van beide straten was om de 15 à 20 meter een paal voorzien. "Al die palen samen zouden op het oog een lang groen lint vormen. Van Singel tot Haarlemmerplein. Tegelijk versterk je zo het gevoel dat Straat en Dijk verbonden zijn, ook al ligt er een overbrugde sluis tussen.

"In het koplopertraject zagen we een mooie kans om iets te bereiken"

Alice Ernest

Zicht op budget?

De coach van de gemeente zorgde dat het plan op de juiste bureaus belandde. Het werd bij de presentatie goed ontvangen, al was er bij de betrokken dienst ook twijfel: is het wel duurzaam? De biz werd gevraagd dat toe te lichten. "Wat niet moeilijk was," zegt Alice. "Want het groen wortelt in de grond, zorgt in de zomer voor de hoognodige verkoeling hier, en het zuivert de lucht. Het draagt bij aan een leefbaarder omgeving."

Ondanks die verheldering is het groenplan van de Haarlemmerbuurt (nog) niet goedgekeurd. Dus is er nu ook geen zicht op geld om het uit te voeren. "De kosten, zo'n 2 ton inclusief het onderhoud, kunnen wij als biz niet zelf ophoesten.

Kijk, wij begrijpen ook wel dat de gemeente door corona budgetten heeft moeten weghalen. Maar groen en duurzaam zijn in de Aanpak Binnenstad wél speerpunten waar geld naartoe moet..."

Biz Haarlemmerbuurt geeft de moed niet op. De koploper stelt als alternatief een pilot voor. "Heel simpel: wij zouden dolgraag met een proef een deel van het project realiseren. Dus over een kleiner stuk die palen plaatsen, en dan na een halfjaar kijken hoe het gaat. Ik hoop dat we de gemeente daar warm voor krijgen, dat ze er wat budget voor overhebben. Want we willen als koploper natuurlijk graag iets tastbaars laten zien."

Zeven koplopers, zeven projecten, één team. Zo voelde ook dit jaar weer de Koplopergroep Duurzame Ondernemers voor zowel de deelnemende koplopers als de ambtenaren. Ondanks dat de projecten niet altijd binnen de beschikbare tijd het gehoopte resultaat opleverde, is er toch meer bereikt dan van te voren gedacht. Door onder andere verder te kijken naar wat wel kan, door heldere doelstellingen per project op te stellen en deze aan te passen wanneer dat nodig bleek en door het gedreven multidisciplinaire team. En dat is al een enorm succes op zich. Iets waar zowel de gemeente als andere ondernemers- en samenwerkingscollectieven zeker van kunnen leren. De grootste les is hier dan ook, dat je samen écht verder komt dan alleen. Zolang je je maar committeert en doorzettingsvermogen toont.

Dit was voorlopig de laatste Koplopergroep Duurzame Ondernemers. Helaas, want het project laat mooie resultaten zien. Maar dat betekent niet dat er geen koplopers meer zijn komende jaren. Sterker nog; alle koploperprojecten van de afgelopen jaren hebben anderen geïnspireerd en door het verhaal te vertellen blijven ze ook nieuwe koplopers inspireren. We kijken uit naar alle projecten en teams die zich gezamenlijk gaan en blijven inzetten om de stad steeds een beetje duurzamer, groener en leefbaarder te maken.

Aan alle koplopers van de afgelopen jaren; bedankt voor jullie inzet. Voor jullie vermogen om verder te kijken en denken, voor jullie doorzettingsvermogen en creativiteit. En vooral voor jullie drive om samen te werken aan onze prachtige stad.

Colofon

Copyright © 2023
Gemeente Amsterdam

Fotograaf

Sanne Couprie - Photocouprie

Interviews

Frans van der Heijden

Visualisaties

Hanneke van der Velden – Visueel Veldwerk

Vormgeving

Vorm de Stad